

286 s vodou (2156) — *mapa s. 405*

s matkou (2155)

- 1 M s vodou
z vodou
- 2 Zjišťovaly se změny ve výslovnosti předložky *s* ve spojení se substantivem začínajícím souhláskou *v* (*s vodou*). Byla zaznamenána výslovnost *s vodou* i *z vodou*, spojení *z vodou* lze vysvětlit regresivní asimilací, patrně však půjde o výsledek splývání předložek *s* a *z*, srov. ČJA 5, 287.
- 3 Na většině území se předložka *s* před hláskou *v* vyslovuje zněle (*z vodou*). Tato výslovnost je typická především pro celou Moravu a Slezsko, na západě tento areál zahrnuje i nářečí čm.; částečně přesahuje do nář. střč. (v horním Posázaví) a jzč. (Jindřichohradecko). Obvyklá je i v záp. polovině Čech (od linie Mladá Boleslav – Tábor – České Budějovice na západ).
Menšinové obměny *s vodou* se užívá důsledně v celé oblasti svč., ve vých. části nářečí střč. a na záp. Jindřichohradecku s Doudlebskem.
Výslovnost *s vodou* se objevuje také v městské mluvě, obvykle jako dubletní proniká často i do mluvy měst ležících v makroareálech podoby *z vodou*.
- 4 —
- 5 s vozem Po 1 — s vodou Ju 1, Ru 4 — s vozem Ju 2 — z volama Ju 4 — z vajičkama Ju 5 — z vozma Ru 2 — z vodou Ru 3 — z vodú Ju 7, Ru 5
- 7 Obdobný zeměpisný rozsah mají i spojení *s matkou* × *z matkou*, samostatně se proto nemapovala.

Bá

287 a) s autem (2158) — *mapa s. 407*

b) se sestrou (2155)

- 1 M a) s autem
z autem
b) se sestrou
ze sestrou
- 2 Výzkum zjišťoval obměny ve výslovnosti předložkových spojení *s autem* a *se sestrou*.
Spojení *s autem* může být vysloveno s rázem, ale i bez něho. U obměny *z autem* dochází k asimilaci znělosti při splývavé výslovnosti předložkového spojení, tj. při výslovnosti bez rázu; podoba *s autem* (na záp. polovině Moravy) je výsledkem asimilace k následujícímu rázu před hláskou *a*.
V záp. Čechách vznikla znělá výslovnost vokalizované předložky v případě *ze sestrou* nejspíše analogií podle řady dalších případů, kde k asimilaci existují fonetické podmínky (*z maminkou*, *z vodou* apod., dosvědčuje to i fakt, že mezi spontánními doklady byla zapsána řada spojení typu *ze šéfem*, *ze psem*); disimilace skupin *se se-* mohla pův. k provedení této změny přispět.
Mor. podoby *ze sestrou*, *z autem* je možné vyložit jako důsledek moravského splynutí předložek *s* a *z*.
V případě spojení *se sestrou* byly kromě základních areálů výskytu mapovány i oblasti přechodové, s dubletním užitím sledovaných podob.
- 3 Spojení *s autem* se užívá jako základní po celých Čechách a na záp. polovině Moravy; pro vých. polovinu Moravy (od linie Litovel–Břeclav) a pro celé Slezsko je charakteristická varianta *z autem*. Místy byly zapsány dublety, a to podoba *z autem* v oblasti střč., čm. a na jihu nář. jzč., podoba *s autem* pak častěji na Hlučínsku a na sev. Vsetínsku a také v mluvě většiny měst ležících v areálu varianty *z autem*.
Spojení *se sestrou* (s neznělou podobou předložky) bylo zachyceno jako nedubletní v celé oblasti svč., ve vých. části nář. střč. a jzč., na Chodsku, v Poohří a na sev. Plzeňsku. Nedubletní výslovnost *ze sestrou* je dále typická pro celou Moravu se Slezskem (k tomuto areálu se přičleňují nářečí čm. a jv. část nář. jzč.) a také pro záp. polovinu nářečí střč. a jzč. Rozsáhlé areály na styku obou podob se vyznačují výskytem dublet.
- 4 —